

prof. Urszula Smaza-Gralak
Wydział Architektury Wnętrz, Wzornictwa i Scenografii
Akademia Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu
50-156 Wrocław, Plac Polski 3/4
e -mail: usg@asp.wroc.pl

Recenzja rozprawy doktorskiej mgr. Krzysztofa Skorupki pt.: „Transform – produkt ze skóry naturalnej w kontekście zrównoważonego działania”, opracowanej pod kierunkiem prof. Wojciecha Wybieralskiego na Wydziale Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie w dziedzinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki oraz ocena dorobku projektowego/artystycznego i dydaktycznego.

Zleceniodawca opinii:

Recenzja została sporządzona na podstawie pisma BRDSD/126/PP/2022/MT z dnia 14.04 2022r., otrzymanego z Biura Rady Dyscypliny i Szkoły Doktorskiej Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie.

Dostarczona dokumentacja (wersja drukowana i cyfrowa):

- Rozprawa doktorska: „Transform – produkt ze skóry naturalnej w kontekście zrównoważonego działania”, format A4, układ pionowy, stron 101
- Streszczenie w języku polskim i w języku angielskim
- Kwestionariusz osobowy
- Autoreferat: życiorys, doświadczenie zawodowe, działalność pedagogiczna
- Kopie świadectw: dyplom ukończenia studiów licencjackich, dyplom ukończenia studiów magisterskich, świadectwo ukończenia kursu kwalifikacyjnego specjalnego
- Oświadczenie o zgodności treści zawartej na nośniku elektronicznym z dokumentacją złożoną w wersji papierowej
- Opinia promotora
- Nośnik usb: portfolio, świadectwa badań, raporty, potwierdzenia, dokumentacja fotograficzna

Podstawowe dane o kandydacie:

Pan Krzysztof Skorupka [REDACTED] W 1994 r. ukończył Technikum Odzieżowe w Tarnowskich Górach uzyskując tytuł – technik technologii odzieży ze specjalnością krawiectwo ciężkie. W tym samym roku rozpoczął studia na Wydziale Inżynierii Włókienniczej Politechniki Łódzkiej w Bielsku Białej, gdzie studiował przez jeden rok.

W 1996 r. rozpoczął studia zaoczne na Wydziale Tkaniny i Ubioru Kolegium Mody Akademii Sztuk Pięknych im. W. Strzemińskiego w Łodzi, które ukończył w 2000 r. tytułem zawodowym licencjata w zakresie – stylistyka mody/projektowanie odzieży, z wynikiem bardzo dobrym.

W dwa lata później ukończył Magisterskie Studia Uzupełniające w trybie zaocznym na tym samym wydziale, uzyskując dyplom z wyróżnieniem w pracowni prof. Jana Grodka i tytuł magistra sztuki w zakresie – projektowanie ubioru.

Działalność artystyczna/projektowa:

Dorobek mgr. Krzysztofa Skorupki wiąże się ściśle z profilem ukończonych studiów w zakresie projektowania ubioru i jest niezaprzeczalnym dowodem współpracy z rodzimym przemysłem odzieżowym, która trwa nieprzerwanie od końca ubiegłego wieku.

Działalność zawodowa rozpoczęła się w 1994 roku stażem w dziale projektowym i przygotowania produkcji w firmie *Bytom S.A.*; w latach 1995-1997 pracował na stanowisku projektanta odzieży sportowej opracowując kolekcje outdoor, vasco, skisystem dla firmy *Alpinus S.A.* w Świętochłowicach; w 1998 roku był zatrudniony w firmie *Natalex*, gdzie zajmował się projektowaniem wybranych modeli sportowych. W 2003 roku dla *LPP Reserved* w Gdańsku opracował kolekcję ubiorów męskich.

Lata 2004-2015 były wypełnione projektowaniem i realizacjami kolekcji odzieży damskiej dla firm: *LeoCardi Mode*, *Cloree Atelier*, *Kati Studio*, *Joanna Klimas*, *Simple* oraz pokazowej kolekcji dla firmy *Teresa Rosati*.

W latach 2015-2018 zakres opracowań został rozszerzony o projekty kostiumów do przedstawienia „Francuzi”, prezentowanego w Teatrze Nowym w Warszawie, musicalu „Piloci”, granego na scenie Teatru Roma w Warszawie, opery „Nędza Uszczęśliwiona” dla Polskiej Opery Królewskiej w Warszawie i elementy scenografii do przedstawienia „Kosmos” dla Teatru Młodego Widza w Warszawie, zrealizowane w rok później we współpracy ze Studio Rygalik.

W latach 2017-2018 współpracował z firmami: *Lous*, *Bynamesakke* i *Maybe4baby*, podejmując się opracowania sezonowych kolekcji odzieży damskiej do produkcji masowej oraz kolekcji odzieży dla dzieci w wieku 2-8 lat.

W latach 2018-2019 współpracował z firmą *Skoda* i siecią restauracji *Van Dog/Papa Diego*, dla których przygotowywał kolekcje odzieży dla wybranych grup pracowników oraz firmą *MyAlpaca* w zakresie projektowania toreb i opakowań. W ostatnich latach zaprojektował i zrealizował kolekcję odzieży damskiej i dziecięcej dla firmy *I love Grain*.

Od 2009 roku do chwili obecnej prowadzi autorską pracownię projektowania i realizacji ubioru – *Avestir*.

Dokumentacja działalności artystycznej/projektowej została zebrana na 47 stronach portfolio i zawiera przegląd dokonań z blisko trzydziestu lat zawodowych doświadczeń Doktoranta. Na prezentację składają się kompozycje rzeźbiarskie z lat 2002-2006, kolekcje odzieży, reprezentatywne dla głównego nurtu działalności zawodowej wykonane w latach 1995-2021 oraz wybrane przykłady prac studenckich powstałe w Pracowni Konstrukcji i Technologii Ubioru w Katedrze Mody na Wydziale Wzornictwa ASP w Warszawie, w ramach prowadzonej od 2015 roku dydaktyki.

Osiągnięcia z zakresu projektowania ubioru rozpoczynają autorskie kolekcje o mocno zróżnicowanej estetyce nazwane: „Kaduweo II”, „Masc of the future”, „Prohibition” oraz „Kolekcja ubiorów wizytowych i wieczorowych”, których realizacja jest datowana na lata 2002-2009. Modele zostały wykonane ze skóry naturalnej lub syntetycznej, tkanin żakardowych i brokatowych dzianin. Kolekcje są odzwierciedleniem modowych eksperymentów z początku tysiąclecia podyktowanych wpływem globalizacji i miksowaniem trendów.

Aktywność zawodowa Doktoranta jest wyraźnie ukierunkowana na współpracę z krajowymi markami odzieżowymi. Krzysztof Skorupka, konstruktor i projektant ubioru, podążając wytyczonym tropem prowadzi działalność odpowiadającą na zapotrzebowanie rynku, preferencje zleceniodawców i oczekiwania użytkowników. Projekty wdrożone do produkcji zrealizowane na potrzeby wielu różnych kontrahentów o zróżnicowanym profilu produkcji w branżach odzieżowej i tekstylnej charakteryzuje duża rozpiętość asortymentowa i stylistyczna.

Przyjmując, że ubiór traktowany w kategoriach medium informacyjnego można uznać za synonim zmian społeczno-ekonomicznych i transformacji kulturowej, w propozycjach widoczne są pierwiastki zaczerpnięte z innych kultur, elementy typowe dla popkultury, modele z jeansu, ubiory typu unisex, praktyczne propozycje z niekrępujących ruchy dzianin, minimalistyczne w formie pierwowzory wykonane z tkanin pochodzenia naturalnego, wieczorowe kreacje promowane na wybiegach i rozwiązania typu vintage, odwołujące się do minionych dekad. Są to zarówno swobodne rozwiązania w stylu casualowym, propozycje do produkcji seryjnej, oraz te, określane jako haute couture, projektowane na zamówienie dla konkretnego odbiorcy.

Spektrum dokonań wypełniają kolekcje przeznaczone głównie dla kobiet, rzadziej dla mężczyzn i dzieci, epizodycznie kostiumy do spektakli teatralnych i operowych oraz wybrane elementy scenograficzne. Podkreślić należy również udział Pana Krzysztofa Skorupki w licznych konkursach i pokazach, które miały miejsce w latach 1998-2008.

Obszerny dorobek odnotowany w Autoreferacie nie w pełni został zilustrowany w portfolio. Pewien niedosyt budzi ograniczona do fotografii katalogowo-produktowej forma prezentacji zrealizowanych projektów, nierozwinięta o przedstawienie etapów procesu projektowego i ewolucję idei, myślę tu o szkicach, wizualizacjach, rysunkach konstrukcyjnych, detalu, itd., a także o zbyt uogólnionych opisach, co utrudnia w pewien sposób ocenę twórczej sylwetki Doktoranta.

Spoglądając na walory artystyczne i użytkowe produktów, należy uznać, że ich wartość została zweryfikowana przez upływający czas i rynek konsumencki, uzyskując aprobatę zleceńodawców i przychylność polskiej klienteli, co pozytywnie świadczy o kompetencjach Doktoranta.

Działalność dydaktyczna:

W latach 1999-2002 pan Krzysztof Skorupka pracował jako nauczyciel teoretycznych i praktycznych przedmiotów zawodowych w Zespole Szkół Odzieżowych w Tarnowskich Górach. W roku akademickim 2001/2002 ukończył kurs pedagogiczny dla nauczycieli teoretycznych przedmiotów zawodowych zorganizowany przez Górnośląską Wyższą Szkołę Pedagogiczną im. Kardynała Augusta Hlonda w Mysłowicach.

Po uzyskaniu kwalifikacji pedagogicznych rozpoczął współpracę z placówkami oświatowymi, prowadząc w latach 2001-2003 szkolenia i warsztaty w zakresie kreowania wizerunku i stylizacji ubioru w Szkole Stylizacji i Wizażu – Stagecolor – Luiza Lenartowicz a w 2017 roku zajęcia i warsztaty z podstaw szycia, wiedzy w zakresie technologii i materiałoznawstwa oraz podstaw projektowania w Wyższej Szkole Artystycznej w Warszawie.

Od 2015 roku do chwili obecnej jest zatrudniony na stanowisku asystenta w Pracowni Konstrukcji i Technologii Ubioru w Katedrze Mody na Wydziale Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Na podstawie zbyt ogólnych informacji podanych w Autoreferacie związanych z działalnością dydaktyczną prowadzoną w Pracowni Konstrukcji i Technologii Ubioru oraz Pracowni Krawieckiej trudno się zorientować co do faktycznego udziału Doktoranta w procesie kształcenia oraz o zaangażowaniu w działalność organizacyjną na rzecz wydziału i uczelni.

Na uwagę zasługują zaprezentowane w portfolio, choć niewymagane ustawowo na tym poziomie podnoszenia kwalifikacji, nieliczne przykłady prac studenckich, zrealizowane w ramach prowadzonej działalności dydaktycznej. Potwierdzają one predyspozycje zawodowe Doktoranta i są dowodem posiadania szerokiej wiedzy praktycznej, która bez wątpliwości wpisuje się w złożony proces kształcenia przyszłych kreatorów mody i designu w Katedrze Mody na Wydziale Wzornictwa.

Dysertacja:

Praca doktorska pt. „Transform – produkt ze skóry naturalnej w kontekście zrównoważonego działania”, składa się z części opisowej i praktycznej i powstała pod kierunkiem prof. Wojciecha Wybieralskiego na Wydziale Wzornictwa Akademii Sztuk Pięknych w Warszawie. Część teoretyczna składa się z pięciu rozdziałów, zatytułowanych: 1. *Wstęp*, 2. *Cel pracy*, 3. *Kluczowe zagadnienia – dotychczasowy stan wiedzy*, 4. *Proces badawczy - metodologia*, 5. *Estetyzacja – wypowiedź artystyczna*, 6. *Zastosowanie – wypowiedź projektowa*, 7. *Podsumowanie*.

Rozdziały trzeci i czwarty zawierają podrozdziały z nadanymi im podtytułami. Dopelnienie treści rozprawy stanowi *Bibliografia*, w której wyszczególniono spisy i zestawienia oraz informacje nt. współpracy w następującej kolejności i ilości: *Wydawnictwa zwarte* - 12 tytułów, *Raporty /wywiady* – 5 pozycji, *Współpraca* – 5 pozycji, *Netografia* – 29 stron www oraz *Źródła ilustracji* wskazujące 63 pozycje służące pozyskaniu materiałów.

Dysertacja ma charakter eseju, który cechuje odpowiedni poziom artykułowania myśli, komunikatywny styl i właściwie dobrane słownictwo. Struktura opracowania jest poprawna i zachowuje odpowiednie proporcje treści. Sporadycznie występują błędy językowe i interpunkcyjne. Rozprawa liczy 101 stron. Treść została przejrzyście zilustrowana i opatrzona przypisami.

W pracy teoretycznej można wyodrębnić nieformalny podział na dwie części. W pierwszej z nich Autor zamieszcza wstęp, określa cel pracy i porusza kluczowe zagadnienia opierając się na istniejących opracowaniach i dostępnej wiedzy w obrębie poruszanej problematyki. Część druga zawiera opis procesu badawczego i jego artystyczno-projektowych aspektów. Podsumowaniem wypowiedzi są refleksje pozwalające ocenić stan świadomości i postawę Doktoranta.

W opinii promotora: „...w pracy pod charakterystycznym i wiele znaczącym tytułem TRANSFORM Autor porusza wiele powiązanych ze sobą różnorodnych zagadnień z obszarów ekologii, etyki, hodowli, przetwórstwa skór, jej głównych zastosowań, dalej zastosowań odpadów, a na końcu problematyki projektowo-artystycznej, poruszamy się bowiem na orbicie ubioru i mody”.

Część pierwsza:

Wstęp – Pan mgr Krzysztof Skorupka darzy szczególnymi względami skórę naturalną. We wstępie rozprawy wyjaśnia znaczenie słów trans i form, użytych do sformułowania tematu pracy, informując jednocześnie o swoich zamierzeniach:

„W niniejszej pracy podejmuję problematykę wytwarzania i obróbki skóry naturalnej jako jednego z najstarszych i najtrwalszych surowców naturalnych wykorzystywanych przez człowieka, jej wpływu na obecne działania w przestrzeni życia; poprzez interpretację i procesy badawcze tworzę wypowiedź projektową w postaci materii i jej zastosowania”.

Z powyższej deklaracji jasno wynika, że podejmując decyzję o wyborze tematu pracy doktorskiej konsekwentnie zaplanował wykorzystanie niezauważonego potencjału odpadów poprodukcyjnych przemysłu skórzanego do przeprowadzenia w sposób twórczy eksperymentu badawczego, mającego na celu pogłębienie wiedzy teoretycznej i praktycznej.

W przyjętych założeniach pozostawało uzyskanie tworzywa plastycznego – tkanki o zróżnicowanej strukturze, która zostanie zaadaptowana na potrzeby stworzenia cyklu kompozycji nazwanych obiektami i modeli produktów wielorakiego przeznaczenia.

Eksploracji przyświecało przesłanie „być eko” oraz filozofia projektowania zrównoważonego, według której myślenie człowieka powinno być stymulowane procesami występującymi w przyrodzie i oparte na działaniach przebiegających w systemie obiegu zamkniętego, co jest podyktowane troską

o naturalne środowisko a zarazem reakcją na globalny kryzys ekologiczny, postępującą degradację ekosystemów oraz wszechogarniający konsumpcjonizm.

Cel pracy - W tym rozdziale Doktorant określa kryteria, które zostaną uwzględnione w procesie badawczym, wpisując cel projektowy w nurt projektowania odpowiedzialnego, idee ekologii i recyklingu.

Kluczowe zagadnienia – dotychczasowy stan wiedzy

Rozdział zawiera cztery podrozdziały. Treść wypełniają wątki tematyczne dotyczące:

- cyklu przetwarzania surowca począwszy od pozyskania skóry surowej, etapy jej uzdatniania, metody wyprawiania aż po gotowy produkt;
- procesów obróbki skóry w ujęciu historycznym;
- wybranych metod i technik garbowania skór oraz wpływu tych procesów na środowisko naturalne;
- półproduktów, produktów ubocznych i odpadów poprodukcyjnych powstałych w trakcie procesów technologicznych uzupełnione istotną informacją na temat problemu składowania i magazynowania odpadów;
- rozwiązań alternatywnych, przy czym szczególna uwaga została zwrócona na zastosowanie w przemyśle odzieżowym i tekstylnym materiałów ekologicznych czy wegańskich zamienników jako substytutu dla skór naturalnych stosowanych w produkcji odzieży, obuwia, galanterii, mebli, itd.

Doktorant dostrzega i akcentuje dążenia marek modowych oraz producentów tkanin i odzieży do urośnięcia mody i wytwarzania produktów z materiałów biodegradowalnych: ananasów, orzechów kokosa, grzybów, winogron, jabłek, ziaren kawy, korka a nawet kamienia. Jest zwolennikiem wszelkich inicjatyw podejmowanych na rzecz slow fashion, mających na celu przeciwdziałanie nadprodukcji i apeluje do konsumentów o świadome wybory przy zakupie towarów.

Część druga:

Proces badawczy – Metodologia

Ta część opracowania została poświęcona przedstawieniu przebiegu procesu studyjno-badawczego, na który składały się czynności, konsultacje oraz badania, potwierdzone załączonymi do dokumentacji raportami i świadectwami. Prace przebiegały etapowo we współpracy z wyspecjalizowanymi placówkami badawczymi, w tym. m.in. z: Laboratorium Garbarstwa w Instytucie Przemysłu Skórzanego w Łodzi, Laboratorium Badań Surowców, Wyrobów Włókienniczych i Wartości Elektrostatycznych w Instytucie Włókiennictwa Łukasiewicz w Łodzi, przedsiębiorstwem: WIMATECH z Sulejówka i Fabryką Nici „ARIADNA” w Łodzi a także z Pracownią Sztuki Włókna na Wydziale Malarstwa ASP w Gdańsku, gdzie pod kierunkiem dr hab. Agaty Zielińskiej-Głowackiej, Doktorant zrealizował indywidualny program zajęć warsztatowych.

Na szczególne docenienie zasługuje trafna decyzja o wyborze surowca podyktowana dostrzeżeniem problemu redukcji stopnia zanieczyszczenia środowiska produktami ubocznymi przemysłu skórzanego i możliwością przetwarzania odpadów poprodukcyjnych w celu ich ponownego wykorzystania a następnie poszukiwaniem rozwiązań umożliwiających ich łączenie w samorodne struktury na potrzeby stworzenia artystyczno – projektowej wypowiedzi.

Nawiązując do opinii prof. Wojciecha Wybieralskiego należy podkreślić, że ekspertyzy wyspecjalizowanych instytucji uzasadniają ogólną koncepcję badawczą rozprawy a racjonalna analiza i wyciągnięcie wniosków a następnie przeprowadzenie badań jakościowych potwierdzających właściwości próbek materiałowych z określeniem ich parametrów użytkowych i zaproponowanie

niekonwencjonalnych rozwiązań jest zasadne i stanowi interesujący krok podjęty w kierunku projektowania respektującego zasady zrównoważonego rozwoju.

Estetyzacja – Wypowiedź artystyczna

Analiza wyników z przeprowadzonych badań oraz konsultacje dotyczące określenia wartości użytkowych i estetycznych uzyskanych struktur materiałowych stanowiły impuls do dalszych rozważań i podjęcia działań twórczych w celu stworzenia autorskiej kreacji, dla której inspiracją była natura.

Pan Krzysztof Skorupka, zafascynowany procesami i zjawiskami występującymi w przyrodzie stworzył cykl reliefowych kompozycji pod wspólnym tytułem „Transform”. Prace zostały wykonane ze skórzanych odpadów łączonych z innymi surowcami pochodzenia organicznego i uszlachetnione. Autor zaproponował plastyczną transpozycję zapamiętanych struktur organicznych, układów i rytmów odzwierciedlających cykle natury, zrealizowanych różnymi technikami i zamkniętych w kwadracie o boku 100 cm. Płaszczyzny aktywizował zmieniając kierunek padania światła i tym zabiegiem spotęgował wrażenie transparentności i trójwymiarowości.

Dopełnieniem treści rozdziału piątego jest warstwa ilustracyjna, na którą składa się galeria zdjęć zrealizowanych obiektów i wybrane kadry prezentujące detal.

Zastosowanie – Wypowiedź projektowa

Victor Papanek, uważał, że „...designerzy ponoszą odpowiedzialność za wybory, jakich dokonują podczas procesu projektowego, decydując między innymi o materiałach, z których korzystają.

Wybierając ekologiczne albo zwracając się w stronę odpowiedzialnego projektowania odpowiadającego na prawdziwe potrzeby ludzi, są w stanie spowodować realne zmiany w środowisku czy społeczeństwie”.

Zgodnie z przytoczonym przesłaniem, w piątym rozdziale rozprawy Autor zawarł istotne dla procesu badawczego spostrzeżenia i zaprezentował rezultaty materializowania idei projektowej.

Autorska metoda badawcza polegała na takim przetworzeniu skórzanych odpadów poprodukcyjnych, która pozwoli uzasadnić i unaocznic własną koncepcję projektowania, przyjaznego człowiekowi i jego środowisku.

Pragmatyczne i emocjonalne a nade wszystko empiryczne podejście do tematu pracy doktorskiej znalazło swój wyraz w narracji plastycznej, na którą składają się formy płaskie, obiekty przestrzenne i propozycje produktowe ze wskazaniem zastosowań z zakresu projektowania ubioru, tkaniny, galanterii i oświetlenia.

Dokumentacja fotograficzna przebiegu całego procesu badawczego i jego finalnego efektu została zamieszczona w materiałach przewodowych na nośniku usb w plikach: *foto sesja, foto z realizacji*.

Konkluzja:

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska pt.: „Transform – produkt ze skóry naturalnej w kontekście zrównoważonego działania”, stanowi spójną merytorycznie i formalnie całość. Konsekwentnie przeprowadzony i potwierdzony stosownymi dokumentami proces badawczy był poligonem doświadczalnym wspomaganym wykorzystaniem dostępnych technologii w celu przetworzenia odpadów pochodzenia organicznego na potrzeby uzyskania niekonwencjonalnych rozwiązań techniczno-materiałowych, artystyczno-estetycznych i koncepcyjno-modelowych.

Pomimo wielu czynników, w tym również przypadku, decydujących o wizualnym rezultacie przeprowadzonych badań, autorskie propozycje należy uznać za udany eksperyment ideowo-formalny polegający na poszukiwaniu unikalnego tworzywa o właściwościach kreacyjnych, konstrukcyjnych i użytkowych.

Istota oryginalności koncepcji transformu naturalnego surowca w kontekście zrównoważonego działania polega na intelektualno-twórczej interpretacji zagadnienia zmierzającej w kierunku innowacyjności i stosowania nowych rozwiązań w praktyce projektowej.

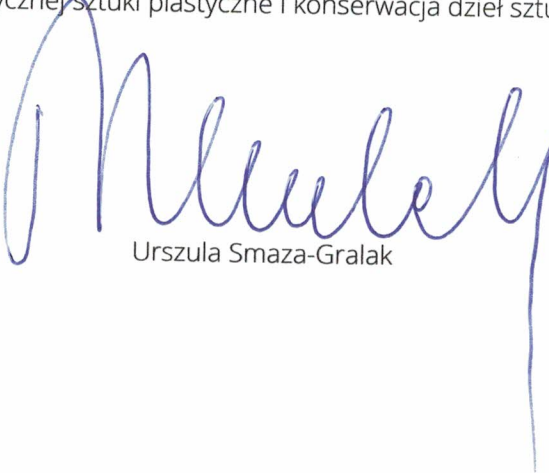
Bazę dla zaistnienia idei stanowiła kilkunastoletnia praktyka zawodowa na rynku mody oraz poszukująca, analityczno-badawcza i proekologiczna postawa obserwatora, nieobojętnego na zjawiska i procesy występujące we współczesnym świecie.

Autorska wypowiedź może stanowić ważny głos w akademickim dyskursie na temat metodologii prowadzenia prac badawczych i przyszłości projektowania.

W poszanowaniu wymagań proceduralnych, mogę stwierdzić, że praca doktorska mgr. Krzysztofa Skorupki spełnia wymagania art. 13 ust. 1 ustawy z dnia 14. 03. 2003r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki z późniejszymi zmianami.

Wnioskuje o dalsze procedowanie i rekomenduję wysokiej Radzie Dyscypliny i Szkoły Doktorskiej ASP w Warszawie osobę pana mgr. Krzysztofa Skorupki jako kandydata do uzyskania stopnia doktora w dziedzinie sztuk plastycznych w dyscyplinie artystycznej sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

22.07. 2022

Urszula Smaza-Gralak